

Activiteitenverslag 2014

Het **Montesquieu Instituut (MI)** heeft als multifunctioneel onderzoek- en onderwijsinstituut op het snijvlak van democratie, politiek en parlementaire besluitvorming in Nederland en Europa, zijn zevende jaar (2014) achter de rug.

Zoals uit het hierna volgende blijkt zijn in 2014 een aantal zaken voor het Montesquieu Instituut ingrijpend gewijzigd door de mededeling in mei 2013 dat de structurele OCW-subsidie aan het instituut (medio) 2014 eindigt.

Hiermee verdween feitelijk de basisfinanciering voor het Montesquieu Instituut.

In dat kader heeft het instituut zich genoodzaakt gezien om zich op haar activiteiten te herbezinnen. Besloten is de nog beschikbare middelen te benutten voor valorisatie. Op het vlak van (meer) jarig onderzoek en onderwijs zijn daarmee de activiteiten sterk verminderd. Deze verschuiving in prioriteiten heeft ertoe geleid dat enerzijds succesvolle (onderwijs) projecten zoals de jaarlijkse Masterclass en collegereeksen zijn gestopt vanwege het ontbreken van de basisfinanciering, en anderzijds dat er nieuwe ontwikkelingen lopen op het gebied van realtime research door de uitbreiding van databestanden waarmee wetenschappers sneller analyses kunnen maken (zie bijvoorbeeld het onderzoek van hoogleraar Timmersmans over de keuzes van de Nederlandse Europarlementariërs juli 2014).

De beschikbare middelen zijn in 2014 ingezet om lopend onderzoek te valoriseren, het kennisuitwisselingsnetwerk (de Montesquieu-site en social media) aan te vullen, de maandelijkse nieuwsbrief 'de Hofvijver', policy papers, analyses/columns en een MI-bundel "Tussenbalans Rutte II" te publiceren.

Dankzij een aparte subsidie konden de druk bezochte debatten en politieke cafés die in samenwerking met Nieuwspoort en ProDemos worden georganiseerd, blijven voortbestaan. Ook zijn er in samenwerking met andere organisaties een aantal activiteiten georganiseerd voorafgaand aan bijv. de Europese Verkiezingen al dan niet via aparte budgetten.

Het instituut blijft actief werken aan nieuwe financieringen om haar werk te kunnen voortzetten.

1. Verdiepend en vergelijkend onderzoek

1.1 Campus

1. Politiek van de Aandacht (eurmir08)

Sinds juni 2008 faciliteert het MI een vergelijkend onderzoek naar publieke en politieke agendavorming, uitgevoerd onder leiding van dr. Arco Timmermans, voormalig onderzoeksdirecteur van het Montesquieu Instituut, en dr. Gerard Breeman, verbonden aan Wageningen Universiteit en fellow van het MI. Dit heeft geresulteerd in wetenschappelijke publicaties over de aandacht voor beleidsproblemen op de regeringsagenda sinds 1945 en over de cyclus van kabinetsplannen rond het functioneren van het openbaar bestuur.

Sinds 1 januari 2009 is dit onderzoek vast onderdeel van het bredere MI-onderzoeksprogramma dat is gericht op vergelijkende analyse van (het functioneren van) parlementen. Andere onderzoeksprojecten van het MI binnen dit thema zijn: een analyse van de expansie van politieke aandacht voor specifieke beleidsproblemen zoals milieu en veiligheid, een vergelijking van de evolutie van kabinetsplannen in zes landen in de afgelopen dertig jaar, een vergelijkende analyse van de Europese invloed op nationale wetgeving en een comparatief onderzoek over politieke agendavorming rond ethische kwesties ('morality policy'). Vanaf 2010 zijn er enkele nieuwe fellows toegevoegd aan dit onderzoeksteam.

Ten slotte wordt vanuit het MI in samenwerking met Science-Po in Parijs en Bordeaux en de universiteit van Milaan gewerkt aan de analyse van Europese agendavorming. Deze samenwerking vindt plaats binnen het internationale Comparative Policy Agendas Project.

Actuele informatie over de status van het onderzoek en tussentijdse valorisatie is beschikbaar via:
www.montesquieu-instituut.nl/politiekvande aandacht

2. De veranderende rol van de Europese Raad bij de Europese politieke agendavorming (eurmir28)

In de periode 2010-2014 heeft het Montesquieu Instituut het PhD onderzoek van Petya Alexandrova naar politieke agendavorming gefaciliteerd. Haar onderzoek bij het Montesquieu Instituut richt zich op de veranderende rol van de Europese Raad bij de Europese politieke agendavorming voor en na het Verdrag van Lissabon. Daarnaast maakt haar onderzoek deel uit van het internationaal vergelijkend onderzoek naar publieke en politieke agendavorming (eurmir08). Met haar promotie op 18 september en publicatie van het boek 'Agenda Setting in the European Council' heeft zij haar onderzoek binnen het Montesquieu Instituut afgerond.

The European Council, the institution bringing together the Heads of State and Government of the European Union member states, has played an important role in steering the European integration process. This dissertation analyses the nature of the European Council's agenda in relation to the institution's standing in the EU policy-making framework, focusing on the magnitude and level of attention changes. The studies then delves into on specific aspects which could potentially act as agenda determinants and critically evaluate their role in analyses covering long-term periods. Factors belonging to three broad categories are considered – institutional conditions (the Presidency), external stakeholders' effect (public opinion) and the 'problem stream' (economic indicators and focusing events).

Op haar onderzoek pagina zijn alle valorisatie activiteiten terug te lezen:

<http://www.montesquieu-instituut.nl/agendavorming>

Vanaf 2015 is zij verbonden aan het instituut als fellow.

3. Onderzoek naar het EU-beleid rondom georganiseerde criminaliteit (eurmir30)

Het onderzoeksproject van Leticia Elias is in de zomer van 2011 gestart en houdt zich bezig met de vraag hoe de verschillende instituties van de Europese Unie zijn omgegaan met het probleem van georganiseerde en grensoverschrijdende criminaliteit in de afgelopen 30 jaar. Er wordt gekeken naar de ontwikkeling van de politiek van de aandacht voor dit probleem en de manier waarop verschillende actoren in de EU dit probleem hebben geframed en gedefinieerd als reactie op signalen vanuit de omgeving. Deze studie sluit aan bij andere lopende MI- en internationale onderzoeken waarbij de focus ligt op het onderzoek van de politiek van de aandacht.

4. Politieke en economische verklaringen voor de ontwikkeling van de Nederlandse overheidsfinanciën (eurmir36)

Het vierjarige onderzoeksproject van Wimar Bolhuis is gestart in het voorjaar van 2012 en richt zich op de politieke en economische verklaringen voor de ontwikkeling van de Nederlandse overheidsfinanciën in de periode 1950-2010. Er wordt gekeken naar de politieke aandacht voor de totale hoogte en de beleidssamenstelling van de overheidsuitgaven en –inkomsten, en de gevolgen van verschuivingen in deze politieke aandacht voor de overheidsfinanciën. De studie sluit aan bij andere lopende MI- en internationale onderzoeken waarbij de focus ligt op het onderzoek van de politiek van de aandacht. Het doel is om de politieke aandacht voor beleidsthema's over lange periodes in kaart te brengen.

1.2 Documentatie Centrum Nederlandse Politieke Partijen

1. Presidents of the European Commission 1958-2010 (eurmir21)

In 2010 is vanuit het DNPP een onderzoek gestart naar de rol van de voorzitters van de Europese Commissie. Over de voorzitters van de Commissie en hun bijdrage aan de Europese integratie is tot op heden geen comparatief overzichtswerk verschenen. Wel zijn er van de eerste vier voorzitters korte schetsen verschenen in de door Belgische historicus Michel Dumoulin geredigeerde bundel *De Europese Commissie 1958-1972. Geschiedenis en herinneringen van een instelling* (z.pl., 2007). Dit project wil in deze historiografische leemte voorzien. Beoogd wordt een bundel samen te stellen met biografische schetsen van alle (elf) voorzitters die leiding hebben gegeven aan de Europese Commissie vanaf haar aantreden in 1958: Walter Hallstein, Jean Rey, Franco Malfatti, Sicco Mansholt, Francois-Xavier Ortoli, Roy Jenkins, Gaston Thorn, Jacques Delors, Jacques Santer, Romano Prodi en Jose Manuel Barroso. Invalshoek van de biografische schetsen is de rol die deze personen als voorzitter van de Europese Commissie hebben gespeeld en hun betekenis voor de Europese integratie.

Publicatie van de bundel wordt voorjaar 2015 verwacht. Daarnaast zijn tussentijdse vorderingen en publicaties ontsloten via de Montesquieu site.

2. Onderzoek naar de relatie tussen europartijen en de Nederlandse partijen, 1974-2014

Namens het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen (DNPP) voeren Simon Otjes en Gerrit Voerman onderzoek uit naar de relatie tussen de europartijen en de Nederlandse partijen in de periode 1974-2014.

Ondanks hun formele status en hun potentieel belangwekkende positie bestaat er in Nederland geen studie die de historische ontwikkeling van de europartijen op Europees niveau alsmede de houding van de Nederlandse lidpartijen ten aanzien van deze partijverbanden in kaart brengt. Nederlandse historici en politicologen hebben tot dusverre überhaupt weinig aandacht gehad voor de eurofederaties en -partijen.

Dit project wil in deze historiografische leemte voorzien met een Engelstalige monografie over de ontwikkeling van de europartijen vanaf hun ontstaan als federaties in het midden van de jaren zeventig tot aan de Europese verkiezingen van 2014, in samenhang met de opstelling van de Nederlandse lidpartijen ten aanzien van deze evolutie. Hierbij zal beknopt worden ingegaan op hun ontstaan in het midden van de jaren zeventig en hun formele erkenning aan het begin van de jaren negentig van de vorige eeuw, en uitgebreid op hun evolutie sinds de eeuwwisseling.

In 2014 resulteerde dit onderzoek in een policy paper *'Hoe sterkere europartijen kunnen bijdragen aan de Europese representatieve democratie'* (zie ook 5.4)

Met enige regelmaat verschijnen er ook artikelen van hun hand in de Hofvijver.

1.3 Universiteit Maastricht

1. Voorwaarden voor efficiënte parlementaire controle in de EU na het Verdrag van Lissabon (eurmir26)

Vanuit Maastricht is er in 2010 een promotie onderzoek gestart naar de voorwaarden voor efficiënte parlementaire controle in de EU na het Verdrag van Lissabon. Dit project richt zich op de verandering van voorwaarden van efficiënte parlementaire controle in de EU na het Verdrag van Lissabon. Tevens richt het onderzoek zich op de ontwikkeling van de structuur van de EU en het proces van Europeanisering. Door voort te bouwen op de ervaring van Zweden, Tsjechië en Roemenië zal het project zich vooral concentreren op de relaties van de EU Affairs Committees, sectoriele commissies, en betrokkenheid van oppositionele partijen op het gebied van EU gerelateerd toezicht en de rol van gouvernementele spelers (leden van secretariaten, parlementaire experts) binnen de nationale wetgevende macht. Het onderzoek zal in 2015 worden afgerond en wordt uitgevoerd door Alexander Strelkov.

2. Parlementaire controle van zelfstandige agentschappen (eurmir05)

Vanuit Maastricht is er in 2008 tot de zomer van 2013 een PhD onderzoek naar de parlementaire controle van zelfstandige agentschappen gefaciliteerd. De onderzoeksfocus was afgebakend tot de vraag of en hoe het Europees Parlement de Europese agentschappen kan en moet controleren. Om deze vraag te beantwoorden was het nodig om de mogelijke controlemechanismen die parlementen hebben, te onderzoeken. Zo werd naar nationale stelsels en hun ervaringen gekeken. Aan de ene kant lijkt het logisch om naar de EU-lidstaten te kijken om deze kennis te verkrijgen.

Maar de situatie in de lidstaten is problematisch wat dat betreft. De lidstaten hebben zelf moeite met het uitoefenen van de controle over nationale agentschappen vanwege de beperkingen van het concept van ministeriele verantwoordelijkheid. Aan de andere kant kan de VS, het moederland van agentschappen, tot voorbeeld worden genomen. Het onderzoek werd uitgevoerd door Mira Scholten en werd afgesloten met de publicatie van haar boek 'The Political Accountability of EU Agencies: learning from the US Experience'.

3. Informele netwerken van marktautoriteiten en parlementaire controle (eurmir22)

Vanuit de Maastrichtse vestiging van het Montesquieu Instituut heeft Pablo Iglesias van 2009 tot en met 2014 onderzoek verricht naar de informele netwerken van marktautoriteiten en parlementaire controle. In april 2014 verscheen het boek 'The Accountability of Financial Regulators: A European and International Perspective'. This book is the first to provide a multilevel, comparative, interdisciplinary, and practical analysis of the legal aspects pertaining to the accountability of Financial Regulation and Supervision Authorities (FRSAs). Its points of reference include pre- and post-crisis regulatory schemes in three comparable but diverse jurisdictions (Spain, the United Kingdom, and the United States of America), in the European Union, and in three international networks of FRSAs. The study evaluates and critiques the financial supervision architectures and reforms undertaken during the period 2009–2013

7. Promotieonderzoek naar kabinetsformaties (eurmir16)

Het Montesquieu Instituut faciliteert sinds 2009 het promotie onderzoek van Peter Bootsma, verbonden aan de Universiteit van Maastricht. In dit promotieproject wordt getracht het proces van de Nederlandse kabinetsformatie nader te analyseren. Het lijkt duidelijk dat de "vier p's" moeten worden bepaald: welke partijen nemen deel aan de formatie, welk programma kunnen zij overeenkomen, welke partij krijgt welke portfolio's, en welke personen worden benoemd tot minister? Tussentijdse publicaties zullen via het MI-kennisnetwerk en bijdragen in de nieuwsbrief beschikbaar worden gesteld. Met enige regelmaat worden tussentijdse bevindingen ook verwerkt in een column van Bootsma in de Staatscourant. Verwachting is dat het onderzoek wordt afgerond medio 2015 met de publicatie van het boek '*Coalitievorming in Nederland in vergelijkend perspectief*'.

1.4 Centrum voor Parlementaire Geschiedenis

1. Erich Salomon & het ideale parlement. Fotograaf in Berlijn en Den Haag, 1928–1940. (eurmiv33)

Het Montesquieu Instituut heeft in de periode 2010-2014 het onderzoek van dr. Marij Leenders (Centrum voor Parlementaire Geschiedenis) en dr. Andreas Biefang (Kommission für Geschichte des Parlamentarismus und der politischen Parteien, KGParl) financieel ondersteund om het werk en de invloed van parlementair fotojournalist Erich Salomon in kaart te brengen.

Ter voorbereiding op deze publicatie heeft er reeds in december 2011 een driedaagse conferentie plaatsgevonden in Soeterbeek (Nijmegen) waarbij de 13 auteurs (Nederlandse en Duitse) de verschillende bijdragen hebben besproken en aangevuld om het geheel meer samenhangend te maken.

Op donderdag 16 oktober 2014 vond in de Eerste Kamer te Den Haag de presentatie plaats van het boek dat een nieuw licht op Erich Salomon, werpt een van de beroemdste fotografen uit de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw. Als invalshoek is gekozen voor een historische benadering waarbij de foto's van Erich Salomon worden opgevat als journalistieke bijdragen aan het actuele debat van zijn tijd. In het boek staan de foto's die Erich Salomon maakte van het parlementaire bedrijf centraal. In Duitsland was Erich Salomon degene die de parlementaire fotografie in esthetisch en journalistiek opzicht vernieuwde, in Nederland werd hij de grondlegger ervan.

Het boek bevat ook artikelen over parlementaire cartoons in de periode tussen de beide wereldoorlogen en over de pogingen om de 'politiek op straat' als plaats van anti parlementaire actie in beeld te brengen. Door zijn

werk in de context van de beeldcultuur van het interbellum te plaatsen, wordt op overtuigende wijze de karakteristieke pro-parlementaire beeldtaal van Erich Salomon zichtbaar.

Daarnaast bevat het boek ook verscheidende bijdragen over de invloed van Erich Salomon op de moderne fotografie en film.

Meer informatie over het onderzoek en video/foto verslaglegging via: <http://www.montesquieu-instituut.nl/boekpresentatieerich>

Facilitering van de uitgave van ' Constitutional Law of the EU Member States' (eurmiv16)

In 1981 verscheen, onder redactie van prof. Mr. L. Prakke en prof. Mr. C.A.J.M. Kortmann, de eerste druk van het boek 'Het staatsrecht van de landen van de Europese Gemeenschappen'. Deze bundel was (destijds) een uniek project. Hoewel te verwachten viel, dat in de toen al meer dan twintig jaar oude Europese Gemeenschappen al studies zouden zijn verschenen over het staatsrecht van de verschillende lidstaten, een editie als deze was er echter niet. Dat is na zes drukken van het populaire boek (de Nederlandstalige zesde druk verscheen in 2004) nog steeds zo. In de afgelopen jaren heeft een nieuwe redactie aan Constitutional Law of the EU Member States gewerkt. Deze bundel beslaat alle 27 lidstaten en voorziet niet alleen in een vertaling van het boek in het Engels, maar ook in een buitengewoon belangrijke dataset van het constitutionele recht van alle lidstaten van de Europese Unie. Dat is een uniek werk; momenteel zijn er geen andere vergelijkbare studies.

Gezien de financiële ontwikkelingen is dit project stil komen te liggen. Op dit moment is het niet duidelijk of de bundel nog uitgebracht zal worden.

1.5 Externe onderzoeken

Na de val. Nederland na 1989. (eurmir15)

In *Na de val* laat MI fellow Hanco Jürgens zien hoezeer Nederland is veranderd door de revolutionaire gebeurtenissen in 1989. Als geen ander biedt hij inzicht in de wisselwerkingen tussen buitenlandse ontwikkelingen en de binnenlandse politieke cultuur. Zo laat hij zien hoezeer het veranderende Duitslandbeeld een indicator was voor veranderingen in de Nederlandse samenleving.

Sinds de val van de Muur leek Nederland internationaal aan invloed te verliezen, in plaats van te winnen. Was Nederland in 1989 nog één van de twaalf lidstaten, in 2014 is het één van de achtentwintig. Het zo vaak geconstateerde democratisch tekort zou wel eens vooral betrekking kunnen hebben op een gevoel van machteloosheid door de betrekkelijke invloed van Nederland in de EU. Dat gevoel wordt bevestigd door de geringe herkenbaarheid van de Brusselse besluitvormingsprocessen. De trage bestuurscultuur van de EU staat veraf van de pragmatische Haagse politiek.

Hanco Jürgens laat in zijn boek zien dat het met de betrekkelijke invloed van Nederland in de EU wel meevalt. Vooral op economisch terrein staat de Nederlandse regering sterk in Brussel, geruggensteund door De Nederlandsche Bank i. Als het echter om de toekomst van de democratie in de EU gaat, heeft Nederland vaker inschattingfouten gemaakt, waardoor de invloed op dit terrein veel geringer is. De belangrijkste voorbeelden zijn de totstandkoming van het Verdrag van Maastricht i (zwarte maandag) en van het grondwettelijk verdrag, dat in 2005 in een referendum werd afgestemd. Om dit soort fouten te voorkomen moet het politieke debat over de toekomst van de EU ook in Nederland op het scherpst van de snede wordt gevoerd. Daar heeft de politiek nog een belangrijke taak te vervullen.

Dit boek is mede tot stand gekomen door Jürgens onderzoek naar de 'Europeanisering van het Rijnlandsmodel dat eerder gefaciliteerd en gefinancierd werd door het Montesquieu Instituut.

2. Permanent Onderwijs

2.3 Onderwijsactiviteiten MI-Maastricht

In het academisch onderwijs van de Faculteit de Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Maastricht leveren de leden van het Montesquieu Instituut een bijdrage aan een aantal constitutioneel rechtelijke vakken. Deze vakken hangen nauw samen met het werkterrein van het Montesquieu Instituut en hebben in hoofdzaak betrekking op de werking van parlementaire stelsels in Europa en de instituties die binnen die stelsels functioneren. Het gaat om zowel Nederlands- als Engelstalige blokken die in verschillende fasen van de aan de faculteit bestaande opleidingen worden gegeven, te weten.

1. Comparative Government (Bachelor, eerste jaar)
2. Government and Constitutions (Bachelor, derde jaar)
3. Comparative Constitutional Law (Masterfase)
4. Actueel Staatsrecht (Masterfase)
5. Wetgeving (Masterfase)
6. Decentraal bestuur (Masterfase)
7. Regering en parlement (Masterfase)

Maastricht Monnet Lezingen: 'Europa en haar burgers' (eurmio28)

Een jaarlijkse lezingenreeks georganiseerd door de Maastrichtse vestiging van het MI over de relatie tussen de Europese Unie en haar burgers. In 2014 hebben de volgende lezingen plaatsgevonden die ook in het kader van de verduurzaming online terug te kijken zijn via de site: <http://www.mceg-maastricht.eu/events.html>

1. Kartika Liotard, independent member within European United Left/ Nordic Green Left in the European Parliament
2. Simon Hix, Professor of European and Comparative Politics at LSE and Fellow of the British Academy
3. Debate amongst the candidates for the Presidency of the European Commission
4. Pierpaolo Settembri, Policy Office and G20 Sherpa Assistant in the European Commission

3. Conferenties en congressen

1. Een toekomst voor de Hollandse Stad (eurmic90)

Iedereen doet mee en iedereen doet er toe. Deze vorm van sociale cohesie is kenmerkend voor de Hollandse stad', zo typeerde burgemeester Bas Verkerk de Hollandse stad tijdens een conferentie die door de Stichting Vrienden van het Huis voor Democratie en Rechtsstaat, Gemeente Delft, Kennisnetwerk Lokaal 13 en het Montesquieu Instituut op vrijdag 31 januari 2014 werd georganiseerd. De conferentie stond in het teken van de toekomst van de Hollandse stad. Heeft de Hollandse stad toekomst? En hoe ziet die er uit? Dat waren de vragen die centraal stonden tijdens deze conferentie onder leiding van Clairly Polak die werd bezocht door ruim 80 deelnemers.

2. Debatreeks 'De Staat van de Europese Democratie' (eurmiv99)

Het lijkt erop dat, met de economische integratie in een stroomversnelling, ook de politieke integratie in de Europese Unie weer vaart begint te maken. In de komende debatareeks onderzoeken we hoe onze buurlanden denken over verdergaande politieke integratie in de Europese Unie.

Is er vertrouwen in de Europese democratie? Welke problemen worden er in de lidstaten gesignaleerd met betrekking tot Europese integratie en is er een spanningsveld tussen de nationale en Europese democratie? Wordt ook bij andere lidstaten de aarzeling om 'soevereiniteit af te staan' eerder groter dan kleiner? En, wat kunnen wij van elkaar leren?

Tijdens de debatareeks '**de Staat van de Europese Democratie**' stelden het Montesquieu Instituut en dagblad Trouw deze vragen aan de orde. Vanuit het perspectief van verschillende lidstaten achterhalen we hoe andere lidstaten denken over Europese integratie. Daarvoor worden politici en wetenschappers uit verschillende lidstaten uitgenodigd om het debat aan te gaan over de verschillen en overeenkomsten met Nederland.

The United Kingdom and the State of European Democracy (en)

The relationship between the United Kingdom and the European Union can be described as difficult at times. The country has been an EU member for over forty years, but is an outsider in some areas. The country, for example, will not let go of their own pound in favor of the euro and it is not a full member of the Schengen Treaty. What is the role of the British national parliament with regard to European democracy? Does the British parliament hinder or support further European integration?

On February 6th, Sir Graham Watson, member of the European Parliament, and professor Deirdre Curtin debated on these issues. This debate was moderated by Hans Goslinga.

Het debat werd bezocht door ruim 150 deelnemers.

Croatia and the European Democracy (en)

Croatia is a member of the European Union since July 2013. What does this new member state think of European democracy? Are there any tensions between national and European interests? And how do Croatian politicians deal with these issues?

On February 17th, Romana Vlahutin, adviser to the president of the Republic of Croatia for Foreign Affairs, and researcher Jan Marinus Wiersma debated on these issues. This debate was moderated by Hans Goslinga.

Het debat werd bezocht door ruim 70 deelnemers.

Meer informatie en uitgebreide video/foto verslaglegging via <http://www.montesquieu-instituut.nl/staateuropesedemocratie>

3. Collegereeks Europa met ProDemos (eurmiva06)

De meningsverschillen over de Europese Unie lopen hoog op. Prima, dit kan de aandacht voor de Europese verkiezingen versterken en belangrijke kwesties zichtbaar maken. Maar worden de goede vragen gesteld? Worden de dilemma's helder geformuleerd? Zijn de aannames van waaruit wordt gediscussieerd correct? In vier colleges gingen experts in op de vraag waar het Europadebat over zou moeten gaan.

Geschiedenis van de Europese Integratie

College door Mathieu Segers op maandag 24 maart over de grillige geschiedenis van de Europese integratie. De Europese Unie van vandaag is niet te begrijpen zonder inzicht in historische gebeurtenissen als de val van de muur, in de internationale en nationale politieke ontwikkelingen en in de belangrijke rol van bijzondere persoonlijkheden.

Het college werd bezocht door 90 deelnemers.

De interne markt en de euro

College aan de hand van Bart van Riel op 31 maart. Van Riel analyseerde de economische en monetaire aspecten van de Europese integratie. Wat betekent het organiseren van een gemeenschappelijke markt en hoe hangen de verschillende onderdelen daarvan samen?

De casus Zwitserland is interessant. Is de uit de Europese Unie treden voor Nederland voordelig, zoals wordt beweerd? Waarom is destijds gekozen voor een euro voor elf en niet voor zes landen? Zou het alsnog anders kunnen?

Het college werd bezocht door 85 deelnemers

Europa in de nationale politiek

College door Mendeltje van Keulen op 7 april waarbij ze in ging op het Europese debat in de nationale politiek. Europese politici zijn nationale politici en vice versa. Het Binnenhof gaat ook over Brussel. Te vaak wordt gedaan alsof de Europese en nationale politiek gescheiden werelden zijn. Het is belangrijk dat politici en politieke partijen duidelijk maken hoe zij een consistente lijn volgen in het Nederlandse en Europese debat.

Het college werd bezocht door 65 deelnemers

Europese toekomstscenario's

Laatste college waarbij Mathieu Segers terug keerde op 14 april om te reflecteren op mogelijke toekomstscenario's. Segers ging in op drie verschillende dimensies van de Europese toekomst: de financieel-economische, de veiligheidspolitieke en de democratische. Uiteindelijk bracht hij ze allemaal bij elkaar, hoewel hij benadrukte dat dit niet vanzelfsprekend is: 'Soms staat een rationele keuze voor de ene dimensie op gespannen voet met een rationele keuze voor een andere dimensie'.

Het college werd bezocht door 80 deelnemers

Meer informatie en uitgebreide verslaglegging zijn terug te lezen via:

www.montesquieu-instituut.nl/collegereekseuropadebat

4. EuParl werkconferentie 2014 (eurmiv09)

Wetenschappers die onderzoek doen naar parlementen gebruiken uiteenlopende onderzoeksmethoden. Nu de digitalisering van de Handelingen in steeds meer Europese landen ter hand wordt genomen, is het eens te meer nodig om hierover ook in internationaal verband met elkaar van gedachten te wisselen. Daarom was het derde internationale congres van het European Information and Research Network on Parliamentary History (EUParl.net) gewijd aan 'Parliaments and Methodology'.

Een 45-tal onderzoekers ontmoette elkaar van 12-13 juni in Helsinki en Jyväskylä onder de bezielende leiding van hoogleraar Pasi Ihalainen. Op agenda stonden antropologische en discourse-benaderingen, oral history alsmede de ervaringen met digitalisering.

Daarnaast verschijnt er 2 maal per jaar een nieuwsbrief met daarin de aankondigingen van verschillende evenementen voor en door de partners georganiseerd. Ook is er een - door het MI onderhouden - gezamenlijke website van het netwerk: <http://euparl.net>. Inmiddels zijn de volgende landen lid van het netwerk: Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Roemenie, Slovenië, Slowakije, Spanje en Tsjechië.

5. The Europe Lecture (deeuLe) (en)

Sinds 2014 is de Europa Lezing een zelfstandig stichting geworden waarbij het Montesquieu Instituut een bijdrage heeft geleverd aan de valorisatie en organisatorische ondersteuning van het evenement.

Op 28 oktober waren ruim 500 deelnemers aanwezig bij de lezingen bij in de Kloosterkerk van voormalig president van Letland, Vaira Vīķe-Freiberg, en professor Jonathan Holslag onder leiding van oud- Permanent Vertegenwoordiger voor de Europese Unie, Tom de Bruijn.

6. Symposium: Grondwet: Baken of Ballast? (eurmic80)

Op 28 maart heeft het Montesquieu Instituut onder auspiciën van het Nationaal Comité een Grondwet symposium in de Oude Zaal van de Tweede Kamer georganiseerd in samenwerking met de Academie voor Wetgeving en het ministerie van Binnenlandse Zaken. Het thema van het symposium was de vraag of de tweehonderdjarige geschiedenis van de Grondwet in de eerste plaats een baken is dat de Nederlandse samenleving een veilige koers biedt dan wel vooral een ballast is die noodzakelijke vernieuwing in de weg staat.

Vier wetenschappers uit de academische wereld - Geerten Boogaard (Leiden), Patricia Popelier (Antwerpen), Joost Sillen (Nijmegen) en Wytze van der Woude (Maastricht) - gaven een inleiding. Ernst Hirsch Ballin gaf een reflectie op het thema waarna een debat volgde. Dagvoorzitter was Gerdi Verbeet. Tijdens het symposium vond tevens de finale plaats van de GrondwetStrijd 'Volstaat onze Grondwet nog na 200 jaar?' die de Academie voor Wetgeving in samenwerking met het Nationaal Comité had georganiseerd.

Het symposium werd bezocht door ruim 120 deelnemers.

7. Stemhulp voor alle 28 Europese lidstaten

Op donderdag 24 april was in Den Haag de officiële lancering van Het Nederlandse Kieskompas voor de Europese verkiezingen. Dit werd tegelijkertijd (internationaal) gelanceerd met Kieskompassen in de andere 27 lidstaten. In alle lidstaten werkten wetenschappelijke teams mee aan dit EUVOX-project.

Jongeren die voor de eerste keer mogen stemmen, vulden het Kieskompas in. De ontknoping werd ingeleid door Kieskompas directeur André Krouwel.

Aansluitend vond een debat over de Europese Verkiezingen plaats. Sprekers waren onder andere Agnes Jongerius (PvdA), Saïd El Khadraoui (SP.A), Cora van Nieuwenhuizen (VVD) en Tom Vandenkendelaere (CD&V).

8. European election debate: 'One vote, many voices and real choices' (En)

The slogan for the 2014 European Parliaments' elections "This time it's different", is intriguing. But what's so different this time? Sure - the EP has gained more powers since Lisbon; European political parties have put forward candidates for the position of Commission president and Europe has become more economically integrated than ever. Not at all different is the way the elections for the European Parliament are organized: national political parties campaigning on the basis of national election programs. That is why this debate was different.

A debate between Agnes Jongerius, Bas Eickhout, Saïd El Khadraoui, Tom Vandenkendelaere, Cora van Nieuwenhuizen, Marcel de Graaff, Dirk Gotink and GerbenJan Gerbrandy. Moderated by EU watcher Joop Hazenberg. The debate took place on April 24th, at the Campus The Hague.

Het symposium werd bezocht door 200 deelnemers.

9. Round Table: "Europa na de crisis" (eurmiva11)

Op vrijdagavond 20 juni werd door het Montesquieu Instituut en het congres 'In Search of European Political Union' een Round Table georganiseerd in Utrecht: vier spraakmakende gasten gingen onder leiding van Mark Bovens met elkaar en het publiek in debat over fundamentele Europese kwesties.

Een debat met Caroline de Gruyter (correspondent voor NRC Handelsblad), Arend Jan Boekestijn (columnist, publicist en commentator), Klaas Verschuure (fractievoorzitter D66 Gemeente Utrecht) en Andy Klom (Hoofd Vertegenwoordiging van de Europese Commissie in Nederland) onder leiding van Mark Bovens (hoogleraar bestuurskunde Universiteit Utrecht, lid WRR)

De bijeenkomst werd bijgewoond door zo'n 50 deelnemers.

10. College Politiek van de Aandacht door MI fellow Gerard Breeman (eurmir08)

Op initiatief van AEGEE Leiden heeft er in de week van 6-9 mei 2014 de Week van Europa plaatsgevonden in Leiden. De Week van Europa is georganiseerd door acht enthousiaste studenten die de verkiezingen voor het Europees Parlement onder de aandacht willen brengen. De opkomst in Nederland was bij de vorige verkiezingen lager dan het gemiddelde in de rest van Europa. Iedereen heeft een mening over Europa en het zou zonde zijn om deze mening niet te laten gelden. Voornaamste doel was de studenten van Leiden te attenderen op deze verkiezingen.

Aandacht vragen. Hoe doe je dat? In Brussel zijn veel mensen bezig om de beleidsagenda te bepalen: lobbygroepen, bestuurders, wetenschappers, parlementariërs, ambtenaren, individuele burgers. Pas wanneer een issue op een agenda komt ontstaat de mogelijkheid dat er een besluit over wordt genomen. In dit college behandelde dr. Gerard Breeman, universitair docent aan de Universiteit van Wageningen en MI-onderzoeker naar onder andere agendavorming en vertrouwen in de overheid, hoe beleidsissues op de Europese agenda's komen.

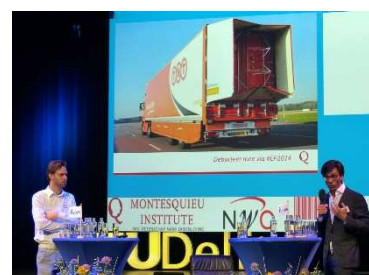
Is dat politieke onwil, onvoldoende capaciteit van de EU of heeft de EU geen mandaat daarvoor? Het ging in het college niet om meer of minder Europa, maar over de mechanisme van agenda-vorming van recente beleidsissues.

11. Europees Verkiezingsdebat (eurmip31)

Wat is de invloed van Nederlandse universiteiten, wetenschaps- en studentenorganisaties op Europese besluitvorming die studenten en onderzoekers raakt? Wat zijn de gevolgen van Europese regelgeving voor de academische wereld? Welke ambities heeft de Nederlandse wetenschap? Welke kansen en uitdagingen liggen er voor studenten en jonge ondernemers in Europa?

(Kandidaat-)Europarlementariërs Judith Sargentini (GroenLinks), Erik Wesselius (SP), Kati Piri (PvdA), Raoul Boucke (D66) en Sebastiaan den Bak (CDA) gingen in debat met Tweede Kamerlid Pieter Duisenberg (VVD), Leo Kouwenhoven en Anka Mulder (TU Delft), ondernemers Eppo Bruins en Gandert van Raemdonck en studenten Rob de Jeu en Jorien Janssen. Het debat stond onder leiding van Kathalijne Buitenweg.

Dit verkiezingsdebat werd georganiseerd door het Montesquieu Instituut, TU Delft, VSNU, KNAW, NWO en de 3TU-federatie.

Er waren ruim 160 deelnemers aanwezig bij deze bijeenkomst.

12. 'Towards a new parliament? The European Parliament after the 2014 elections' (en)

What role would the European Parliament (EP) play in the selection of the new President of the European Commission? Would the powers and influence of the EP continue to grow? Is the EP the solution to the democratic deficit problem of the EU?

These and other questions were central in a round table debate which took place under the auspices of the 7th Pan-European Conference on the European Union, organized by the Standing Group on the EU of the European Consortium for Political Research and Leiden University Campus The Hague. During the event, the participants presented their views and ideas on the present and future of the EP in a discussion moderated by Euro-watcher Joop Hazenberg.

This event was supported by the Montesquieu Institute.

13. Nationale Model European Parliament (MEP) Conferentie

De jaarlijkse nationale conferentie van het Model European Parliament werd dit jaar voor de 26^e keer georganiseerd in de laatste week van september in vijf verschillende provincies en in Den Haag.

Onder de vlag van het Montesquieu Instituut werden er bijeenkomsten in de Eerste en Tweede Kamer georganiseerd waarbij zo'n 160 jonge 'Europarlementariërs' zich gedurende een week over actuele Europese vraagstukken konden buigen. Zoals ieder jaar stonden uiteenlopende onderwerpen op het programma; onderwerpen die momenteel ook in het echte Europees Parlement spelen. Is de veiligheid van de EU-burger beter te waarborgen door het vormen van een Europees leger? Wat moet de Europese Unie doen als een handelspartner de mensenrechten schendt? Hoe moet de vergrijzing worden aangepakt? Op dit soort vragen op het gebied van bijna alle Europese beleidsterreinen trachtten de middelbare scholieren tijdens de MEP-week 2014 een antwoord te geven.

Door het beëindigen van de jaarlijkse subsidie vanuit OC&W is het onduidelijk of de Nationale Conferentie van het Model European Parliament behouden kan blijven in de komende jaren.

Voor meer informatie over de activiteiten van MEP Nederland: www.mepnederland.nl

14. Symposium 'Halverwege? Tussenbalans kabinet-Rutte II' (eurmic91)

Kabinet-Rutte II wordt gekenmerkt als een minderheidskabinet. Het zoeken naar ad-hoc meerderheden om wetsvoorstellen door de Staten-Generaal te loodsen, leek de afgelopen jaren centraal te staan. In dit proces werd gezocht naar een constructieve oppositie met onder andere D66, de SGP en de ChristenUnie. Heeft dit geleid tot een degelijk minderheidskabinet of resulteerde het in politieke rommeligheid?

Kortom, hoe heeft kabinet-Rutte II het de afgelopen twee jaar gedaan? Tijdens dit symposium op donderdag

30 oktober 2014 wierpen Simon Otjes (wetenschappelijk medewerker DNPP), Aalt Willem Heringa hoogleraar constitutioneel recht, UM) en Bert van den Braak (parlementair historicus, PDC) een terugblik op Rutte II vanuit verschillende wetenschappelijke perspectieven. Zo werd de balans opgemaakt vanuit een politicologische, staatsrechtelijke en historische hoek waarbij vergelijkingen werden gemaakt met eerdere kabinetten.

Er waren ruim 60 deelnemers aanwezig bij deze bijeenkomst.

15. Lezingenreeks 'Doe Democratie' met ProDemos (eurmiva15)

Hoe democratisch is de doe-democratie? Actieve burgers die gezamenlijk de organisatie van hun leefwereld ter hand nemen, overheden die daarbij steun bieden en hun neiging tot controleren indammen, dit is het perspectief dat past in de participatiesamenleving. Ter stimulering van zo'n vitale samenleving bracht het kabinet een nota uit onder de titel de doe-democratie. Wat kunnen we verwachten van de doe-democratie? En hoe verhoudt die zich tot de vertegenwoordigende democratie? In de lezingenreeks 'De doe-democratie' werd stevig doorgevraagd over de betekenis en de waarde van de doe-democratie. Wat kan en mag de overheid van burgers vragen? En wat vinden burgers er zelf van? Zijn we eigenlijk wel bereid om de onzekerheid te accepteren die onvermijdelijk het gevolg is van een terugtrekkende overheid?

Deze vragen kwamen onder andere aan de orde tijdens de volgende colleges:

Historische duiding voor de zelfredzame en beleidsbeïnvloedende burgerparticipatie

Waar komt de recente aandacht voor de 'zelfredzame en beleidsbeïnvloedende burgerparticipatie' vandaan? Deze vraag beantwoordde historicus Piet de Rooy toen hij de lezingenreeks over de doe-democratie startte op 20 oktober. Hij begon met een historische duiding van dit hedendaagse fenomeen. Piet de Rooy is emeritus hoogleraar Nederlandse geschiedenis (UvA). Hij is gespecialiseerd in de eigentijdse geschiedenis van Nederland en heeft recent een boek gepubliceerd over 200 jaar politieke cultuur in Nederland.

Een analyse van ontwikkelingen in burgerparticipatie

Burgerparticipatie: wat gaat er goed en waar liggen de knelpunten en open einden? Socioloog prof. Paul Dekker gaf, tijdens deze lezing op 27 oktober, een analyse van de ontwikkelingen in burgerparticipatie. Paul Dekker is hoogleraar sociologie aan de Universiteit van Tilburg en hoofd van de onderzoekssector Participatie, Cultuur en Leefomgeving bij het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP).

Ambities met de doe-democratie

Welke ambities zijn er opgesteld voor de doe-democratie en komen deze overeen met onze verwachtingen van de overheid en democratie? Deze vraagstukken beantwoordde prof. dr. Paul Frissen tijdens de derde lezing van de lezingenreeks 'De doe-democratie' op 17 november. Prof. dr. Paul Frissen is decaan en

bestuursvoorzitter NSOB, hoogleraar Bestuurskunde Tilburg, lid van RMO en auteur van o.a. 'De fatale staat'. Frissen stelt dat de verzoening met tragiek politiek noodzakelijk is en koppelt dit gegeven in deze lezing aan de doe-democratie.

Doe-democratie in relatie tot ons politieke stelsel

Tijdens deze lezing op 24 november werd de doe-democratie bekeken in relatie tot ons politieke stelsel. Prof. dr. Joop van den Berg gaf een staatsrechtelijke analyse van de lokale democratie in relatie tot burgerparticipatie en de participatiesamenleving. Prof. dr. Joop van den Berg is emeritus hoogleraar (Universiteit Leiden) op het gebied van de Nederlandse politiek en parlementaire geschiedenis, oud-hoofddirecteur VNG, politicus en samen met Jan Vis auteur van De eerste honderdvijftig jaar parlementaire geschiedenis van Nederland, met speciale aandacht voor de Grondwet.

Reflectie op eerdere lezingen verbonden aan het kabinetsbeleid

Dr. Ronald Plasterk sloot deze lezingenreeks af op 1 december met een reflectie op voorgaande lezingen en met een visie op de toekomst, uiteraard verbonden met het kabinetsbeleid. Als eerstverantwoordelijke voor de doe-democratie, ging hij tijdens deze lezing in op het overheidsbeleid en de doe-democratie, ook in relatie tot de representatieve democratie.

Dr. Ronald Plasterk is minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en is tevens de maker van de kabinetsnota ter stimulering van een vitale samenleving.

De lezingenreeks werd georganiseerd door ProDemos, Montesquieu Instituut en het Sociaal Cultureel Planbureau waarbij zo'n 60-80 deelnemers per lezing aanwezig waren.

16. Conference 'Institutional Challenges of the EU in the Aftermath of the Economic Crisis (en)

Op 5 december vond in Maastricht het jaarlijkse congres van MI Maastricht plaats, mede tot stand gekomen door een bijdrage van de Provincie Limburg.

More than 200 students from Maastricht University presented their papers, which were discussed by participants and featured comments by chairs and experts from the Centre. The opening speech was given by Prof. Dr. Aalt Willem Heringa, Professor of (Comparative) Constitutional and Administrative Law, Director Montesquieu Institute Maastricht, followed by an introduction by Dr. Maja Brkan, Assistant Professor, coordinator of the 'EU Law: Foundations' course. The conference featured four workshops, focused on discussing issues of European law.

17. Debat 'De effecten van internationale spanningen op Nederland' (eurmiva17)

Wat zijn de effecten van internationale conflicten op de Nederlandse samenleving? Wat kan er worden gedaan om angst, radicalisering en stigmatisering te voorkomen? Wat voor invloed zouden zulke maatregelen hebben op de Nederlandse democratie? Alleen barbaren denken dat de wereld plat en

simpel is", stelt René Cuperus. Hij concludeert dat Nederland zich niet meer "achter de dijken" terugtrekt, maar midden in de globaliserende wereld staat. Maar hoe gaat Nederland om met spanningen in de wereld? En is dit wel de juiste manier?

René Cuperus (publicist), Quirine Eijkman (senior-onderzoeker Centrum voor Terrorisme en Contra-Terrorisme, UL) en Korrie Louwes (D66) gingen vanuit de eigen ervaring en deskundigheid hierover met elkaar in debat op 10 december. Het debat werd georganiseerd door ProDemos, RMO en het Montesquieu Instituut en er waren zo'n 50 deelnemers.

3.17 Democratie in Debat

Democratie in debat reeks (eurmip21)

Het debat in Nieuwspoor en het Politiek Café zijn een samenwerkingsverband van ProDemos, Internationaal Perscentrum Nieuwspoor en het Montesquieu Instituut. De samenwerking is gestart in 2011 en sinds begin 2012 maandelijks, dankzij onder meer steun van de Tweede Kamer. Ook in 2014 zijn er diverse bijeenkomsten georganiseerd.

Het doel van de samenwerking is het organiseren van betekenisvolle activiteiten over de democratie en de rechtsstaat, naar aanleiding van de politieke actualiteit. De samenwerkingspartners zijn elk gerespecteerde organisaties met een gedeelde interesse voor deze onderwerpen. Binnen deze reeks bundelen deze organisaties hun krachten. Bij de evenementen zijn politici, media en wetenschappers betrokken. Ze worden bezocht door deskundigen, studenten en geïnteresseerde burgers.

De gekozen onderwerpen zijn actueel en soms zelfs controversieel. Er zijn twee typen activiteiten:

- Het debat in Internationaal Perscentrum Nieuwspoor
- Het Politiek Café in de Centrale Bibliotheek

1. De activiteiten

Debat in Nieuwspoor - Kijkje achter de politieke schermen

Onder leiding van journalist en presentator Max van Weezel gaan wetenschappers, politici en journalisten met elkaar in debat over actuele, veelbesproken en soms controversiële onderwerpen. Na een inleiding van de wetenschapper gaan de panelleden in discussie. In de tweede helft van het debat is er ruimte voor vragen uit het publiek en volgt er een discussie met de zaal.

Politiek Café – Voor kroegtijgers met inhoud!

Praat onder het genot van een drankje mee over de actuele politiek met wetenschappers, journalisten en politici. Luister naar de politieke analyses en colleges van experts, doe mee aan de Politieke Pubquiz of hang gewoon gezellig rond.

Beide activiteiten worden bezocht door een divers publiek. Per activiteit wordt gezien welke doelgroep extra belangstelling zou kunnen hebben. Het evenement wordt vervolgens bij deze doelgroep extra onder de

aandacht gebracht. In de praktijk blijkt dit behoorlijk succesvol te zijn.

Gemeenteraadsverkiezingen en landelijke politiek

5 februari 2014: Debat in Nieuwspoor

Gemeenten zouden een belangrijke rol moeten spelen bij het herstel van het vertrouwen in de politiek. Ruth Peetoom (CDA-partijvoorzitter), Rik Grashoff (GroenLinks-partijvoorzitter), Anouk van Eekelen (fractievoorzitter VVD Wassenaar) en Simon Otjes (wetenschappelijk medewerker DNPP) onderschreven deze stelling. De decentralisatieplannen stonden centraal tijdens dit debat. De panelleden

concludeerden dat gemeenten beter kunnen inspelen op de behoefte van de burger, mits zij gefaciliteerd worden door de landelijke overheid om de toegenomen taken goed te kunnen vervullen.

Er waren ca. 130 belangstellenden.

Gemeenteraadsverkiezingen en decentralisaties

20 februari 2014: Politiek Café Centrale bibliotheek Den Haag

'Tussen droom en daad staan wetten in de weg en praktische bezwaren', dichtte Willem Elsschot ooit. Dit geldt ook voor de naderende decentralisaties. In 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor jeugdzorg, werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen. Nu wordt dat centraal geregeld door de rijksoverheid, maar de huidige regering denkt dat zorg beter kan worden geregeld en aangeboden op lokaal niveau, omdat de gemeente dichter bij de mensen staat dan de landelijke overheid. Maar wat moet er allemaal nog gebeuren om van deze droom werkelijkheid te maken? Daniëlle de Winter (raadslid PVV) vindt dat werklozen wel iets terug mogen doen voor de maatschappij, maar naar eigen vermogen: "Een elektricien ga je niet vragen bloesjes te strijken." Daniëlle Koster (kandidaat-raadslid CDA) wil alleen kleine klussen verplicht stellen. "Ik zou niet willen dat een onwillige bijstandsgerechtigde de billen van mijn moeder wast." Marieke Manschot (kandidaat raadslid PvdA) en Fatima Faid (fractievoorzitter Haagse Stadspartij) zijn het oneens met de stelling. Manschot: "'Verplicht' en 'vrijwilligerswerk' gaan niet samen."

Er waren ca. 130 mensen

De plicht der politieke partijen?

5 maart 2014: Debat in Nieuwspoor

Partijen moeten de democratie dienen. Dit debat over de plicht van politieke partijen, werd georganiseerd naar aanleiding van het boek 'De Plicht der Politieke Partijen' van de Teldersstichting. In het panel zaten Patrick van Schie (directeur Teldersstichting), Menno Hurenkamp (hoofdredacteur maandblad Wiardi Beckman Stichting), Marty Smits (vicevoorzitter D66) en Gerrit Voerman (directeur DNPP). Er werd ingegaan op de diffuse relatie tussen Nederlandse politieke partijen en de kiezers. Men concludeerde dat de plicht van

politieke partijen bepaald wordt door de kiezer en dat partijen een organisatie van de burger moeten zijn waarbij leden échte invloed moeten krijgen op de partijprogramma's en kandidatenlijst.

Er waren ruim 100 belangstellenden.

Uitslag gemeenteraadsverkiezingen

20 maart 2014: Politiek Café Centrale bibliotheek Den Haag

Op de dag na de gemeenteraadsverkiezingen werd tijdens het Politiek Café in Den Haag volop gediscussieerd over de verkiezingsuitslag. Was de opkomst te laag? Hoe is het met de lokale politiek gesteld? Wat zijn argumenten om wel of niet te gaan stemmen? Het Politiek Café stond bol van vragen, waarop een deskundig panel van journalisten, (oud-)politici en de maker van de StemWijzer antwoord gaf.

Er waren ca. 80 mensen aanwezig.

De koers van de Europese Unie

2 april 2014: Debat in Nieuwspoor

Wat zullen de Europese verkiezingen ons brengen? Dit debat haakte in op de groeiende eurosceptis en polarisatie. In het panel zaten Jan Rood (Instituut Clingendael), Cora van Nieuwenhuizen (kandidaat-Europarlementariër VVD), Paul Sneijder (kandidaat-Europarlementariër PvdA) en Hans Goslinga (journalist Dagblad Trouw). De conclusie van het debat was dat het Europees Parlement onherkenbaar is voor de Nederlandse burger. Betrokkenheid tussen de burger en Europa kan vergroot worden door de rol van het nationaal parlement te versterken.

Er waren ca. 80 belangstellenden.

Gevolgen afluisterpraktijken voor de democratie

17 april 2014: Politiek café Centrale bibliotheek Den Haag

Wat doen de opsporingsdiensten nu precies en hoever mogen ze gaan? Het derde Politiek Café van 17 april stond in het teken van afluisterpraktijken. Een verslag over proportionele spionage, spotprenten die de wereld veranderen en de Tweede Kamer als Politibureau.

De presentatoren trappen af met een serie kennisvragen. Hebben altijd alle fracties in de Tweede Kamer deelgenomen aan de commissie-stiekem? (Nee, de SP heeft de commissie lang geboycot.) Waar staat NSA voor? (National Security Agency.) Hoeveel medewerkers heeft de Amerikaanse spionagedienst? (38.000.) Het publiek in de Haagse bibliotheek maakt nog aardig wat fouten.

Na afloop wordt de expositie met Spotprenten geopend in de bibliotheek. Cartoonisten Joep Bertrams en Jos Collignon waren aanwezig een deden mee met de discussie samen met journalist Francisco van Jole. Bas Filippini van actiegroep Privacy First en VVD-Tweede Kamerlid Foort van Oosten gingen in debat.

Er waren ca. 60 mensen aanwezig

Elke dag 4 mei: Film en debat

28 april 2014: Filmhuis Den Haag

Hoezeer is de Tweede Wereldoorlog anno 2014 nog aanwezig? Deze vraag stond centraal in de film 'Elke dag 4 mei' van Natascha van Weezel. Tijdens het debat na afloop van de film spraken o.a. de filmmaakster en Martijn Eickhoff (verbonden aan het Niod en docent cultuurgeschiedenis, Radboud Universiteit Nijmegen) over het vinden van een balans tussen het leven in het heden en het effect dat het verleden heeft op het heden. 'De nagedachtenis is zeer belangrijk. De geschiedenis leert ons veel, maar er ontstaat een gezonde balans wanneer de heftigheid van de emoties afneemt. Ze werken dan niet meer blokkerend, maar zorgen wel voor bewustwording', constateerden zij.

Er waren ca. 55 belangstellenden.

Europese verkiezingen

15 mei 2014: Politiek Café Centrale bibliotheek Den Haag

Een week voor de Europese Parlementsverkiezingen gaat het in het Politiek Café in Den Haag over de situatie in Oekraïne, persvrijheid en kunst en cultuur in Europa. (Kandidaat-) Europarlementariërs Mireille de Jonge (CDA), Ivo Thijssen (D66), Kati Piri (PvdA) en Judith Sargentini (GroenLinks) gaan met elkaar en het publiek in debat.

Er waren ca. 50 mensen aanwezig

Het schaakspel om Europese macht

4 juni 2014: Debat in Nieuwspoor

Verschuiven de politieke machtsverhoudingen binnen de EU? Dit debat ging over de verdeling van Europese topfuncties. In het panel zaten Jan Mulder (Europarlementariër VVD), Flora Goudappel (PvdA-kandidaat Europees Parlement), Jan Werts (EU-correspondent te Brussel) en Arco Timmermans (bijzonder hoogleraar Public Affairs Universiteit Leiden). Zowel het machtsspel bij de verdeling van de commissiezetels in het Europees Parlement, als het schaakspel bij de verdeling van de topfuncties kwamen aan bod.

Er waren ca. 100 belangstellenden.

Kan de overheid voor meer banen zorgen?

19 juni 2014: Politiek café Central bibliotheek Den Haag

Op donderdag 19 juni werd er in het Politiek Café gesproken over werkloze jongeren, flexibele en vaste contracten en mogelijke oplossingen voor armoede en werkloosheid. Semih Eski (bestuurslid CNV Jongeren) vertelt dat de jeugdwerkloosheid in Nederland momenteel 16% van de beroepsbevolking bedraagt. 'Waarschijnlijk ligt het echte percentage nog hoger', zegt een bezoeker van het Politiek Café, 'omdat flexwerkers geregistreerd staan als werkzaam, maar eigenlijk weinig inkomen en zekerheid hebben.' Ervaringsdeskundige Lyza Joeloem Singh vertelt hoe zij een jaar lang tevergeefs netwerkborrels afstruinde en

solliciteerde. Door een journalistieke stage weet zij dat haar hart ligt bij het schrijven, maar als 'creatieveling' is het voor haar lastig een vast contract te krijgen.

Er waren ca. 40 mensen aanwezig

Onrust in het Midden-Oosten

3 september 2014: Debat in Nieuwspoort

De wereld stond van de zomer in brand. 'We zijn aangekomen in een wereld van onzekerheid' zo opende Max van Weezel het debat over de onrust in het Midden-Oosten. In het panel zaten Rena Netjes (arabist en correspondent in Egypte en Libië), Han ten Broeke (Tweede Kamerlid VVD), Pieter Omtzigt (Tweede Kamerlid CDA) en Paul Aarts (docent Internationale Betrekkingen aan de UvA). De conclusie van het debat was dat er samengewerkt moet worden in de strijd tegen IS. Maar of dit met het Syrische regime of met de Syrische gematigde oppositie moet, daar werden de panelleden het niet over eens. Ook bij het conflict tussen Palestina en Israël pleitten de panelleden voor een evenwichtige aanpak.

Er waren 187 belangstellenden.

Pimp de troonrede!

18 september 2014: Politiek Café Centrale bibliotheek Den Haag

Deze zomer riep ProDemos mensen op een alternatieve troonrede te schrijven met daarin hún plannen voor Nederland. In totaal ontvingen we 36 troonredes met zeer uiteenlopende voorstellen. Van een koning die zogenaamd zijn kroon aan de wilgen hing tot het voornemen om iedere aardbewoner van twee liter drinkwater per dag te voorzien. De troonredes werden beoordeeld op originaliteit, uitvoerbaarheid en overtuigingskracht.

Uit alle inzendingen werden drie finalisten gekozen. Zij mochten hun troonrede vanaf de troon voorlezen tijdens het Politiek Café van 18 september in de Centrale Bibliotheek Den Haag. Bas Klein en Haske Nicolai waren de andere twee finalisten.

De jury bestond uit oud-Tweede Kamervoorzitter Frans Weisglas en Else van Nieuwkerk van het Nederlands Debat Instituut en koos voor de troonrede van het Adriaan Roland Holst College in Hilversum.

Er waren ca. 40 belangstellenden.

Oude politiek en nieuwe media

1 oktober 2014: Debat in Nieuwspoort

Tijdens het debat werd de rol van de media, voornamelijk de nieuwe media, bediscussieerd. O.a. Karel Smouter (adjunct-hoofdredacteur, De Correspondent) stelde dat de journalistiek afstand moet doen van de waan van de dag en verder moet kijken naar wat maatschappelijk relevant is. De andere panelleden

waren Kees Berghuis (chef politieke redactie, RTL Nieuws), Remco Meijer (politiek verslaggever, de Volkskrant), Philip van Praag (politicoloog, UvA) en Kees Verhoeven (Tweede Kamerlid D66). De conclusie van het debat was dat niet de kwaliteit van de politieke berichtgeving het probleem vormt, maar het bereik. Daardoor wordt de kloof tussen politiek geïnteresseerden en politiek onverschilligen steeds groter.

Er waren 131 belangstellenden.

Versimpeling van het belastingstelsel

16 oktober 2014: Politiek café Centrale bibliotheek Den Haag

Onlangs werden de plannen voor de belastinghervormingen gepresenteerd in de Tweede Kamer. Naar aanleiding van deze plannen stond het Politiek Café van donderdagavond 16 oktober in het teken van het belastingstelsel.

Professor Henk Vording, hoogleraar Algemeen Belastingrecht aan de Universiteit van Leiden en een expert in de economische aspecten van belastingheffing, trapt de bijeenkomst af met een inleidende uitleg over het huidige belastingstelsel en vervolgens over de voorgenomen belastinghervormingen van de regering. Na de inleiding van professor Vording werden de andere twee sprekers geïntroduceerd: Henk Nijboer, Tweede Kamerlid en woordvoerder financiën voor de PvdA en Peter Kavelaars, hoogleraar aan de Erasmus Universiteit. Kavelaars is ook lid van de commissie Dijkhuizen die de hervorming van het belastingstelsel heeft onderzocht.

Er waren ca. 45 mensen aanwezig.

Rutte II: stabiel of instabiel?

5 november 2014: Debat in Nieuwspoor

Is het huidige kabinet uitgeregeerd? Na twee jaar kabinet-Rutte II werd tijdens dit debat de tussenbalans opgemaakt. In het panel zaten Roos Vermeij (Tweede Kamerlid PvdA), Tamara van Ark (Tweede Kamerlid VVD), Stientje van Veldhoven (D66) en Henk van Gerven (Tweede Kamerlid SP). Simon Otjes (DNPP) verzorgde de wetenschappelijke inleiding waarin hij stelde dat de minderheid in de Eerste Kamer een kracht is, geen zwakte. Ook de veranderlijke wereld anno 2014 kwam aan bod. Van Ark concludeerde dat daardoor een dynamisch regeerakkoord vereist is.

Er waren 100 belangstellenden.

Kinderrechten

20 november 2014: Politiek Café.

ProDemos heeft naar aanleiding van de internationale VN-dag van de Rechten van het Kind, een Politiek Café georganiseerd over kinderrechten in Nederland in relatie tot de verandering in de Jeugdzorg dat de komende

periode zal plaatsvinden.

Arie Opstelten, hoofd van de afdeling Jeugd bij de gemeente Den Haag, en geen familie van de gelijknamige minister, bijt het spits af. Het wordt een grote verantwoordelijkheid voor de gemeente, zegt Opstelten. “Geen standaard procedures meer, maar kijken waar de hulp voor het individu het hardst nodig is” stelt Opstelten. Er moet uitkomstgericht gedacht worden. Er kunnen wijkteams opgericht worden, dichtbij de burger en samenwerkend met andere instanties in de wijk. Zo is men beter op de hoogte van wat er aan de hand is binnen een buurt.

Er waren ca. 40 mensen aanwezig

Nationaal belang in een internationale wereld

3 december 2014: Debat in Nieuwspoor

Een debat over de effecten van internationalisering op de Nederlandse democratie. Het debat werd georganiseerd in samenwerking met de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling naar aanleiding van de RMO-publicatie 'Nationaal belang in meervoud'. Het panel bestond uit Joram van Klaveren (Tweede Kamerlid VNL), Michiel Servaes (Tweede Kamerlid PvdA), Hans Goslinga (journalist dagblad Trouw) en Josje den Ridder (Sociaal en Cultureel Planbureau). Josje den Ridder bepleitte tijdens haar inleiding dat de Nederlandse politiek middengroepen moet aanspreken om polarisatie betreffende globaliseringskwesties tegen te gaan. Daarnaast ziet zij een sterke samenhang met politiek vertrouwen.

Er waren 125 belangstellenden.

Meer informatie over de verschillende debatten en een uitgebreide verslaglegging is terug te vinden via: www.montesquieu-instituut.nl/democratieindebat

4. Kennisuitwisseling(netwerk)

1. Technische ontwikkelingen (eurmiv01)

Binnen het kader van het MI is het Parlementair Documentatie Centrum (PDC) bezig met de ontwikkeling van een geïntegreerde database met basisinformatie over de belangrijkste relevante actoren (landen, organen, organisaties en personen), hun activiteiten, historische ontwikkeling, procedures en "producten". De database die aangeboden wordt dankzij de inschakeling van geavanceerde technieken ("robotjes"), wordt zoveel mogelijk van dag tot dag actueel gehouden en geeft de onderzoekers in principe zo de mogelijkheid om allerhande vraagstukken aan de hand van actuele gegevens te analyseren. Inmiddels is een prototype van het te ontwikkelen analyse-instrument gereed. Het wordt gebruikt bij de opbouw en het beheer van elektronische dossiers van de producten van de Europese besluitvorming. Op basis van deze ervaringen wordt dit analyse-instrument en de onderliggende dataverzameling verder verfijnd en uitgebreid. Ten slotte is in 2014 veel aandacht besteed aan het professionaliseren van het instrumentarium van de onder verantwoordelijkheid van het PDC werkende redactie.

2. Analysetool en Real Time Research (eurmir01, eurmir39, eurmir40)

Om goed in te kunnen spelen op actuele ontwikkelingen is het van belang om snel over de relevante gegevens te kunnen beschikken en deze vervolgens op een overzichtelijke manier te kunnen analyseren. PDC is, onder de vlag van het Montesquieu Instituut, de ontwikkeling van een instrument gestart waarmee onderzoekers snel en eenvoudig verbanden kunnen analyseren. Afhankelijk van de dataset kan dit instrument, de aandacht-analysetool genaamd, op verschillende manieren worden gebruikt voor onderzoek.

Het Montesquieu Instituut is een voorstander van transparant onderzoek en dit is dan ook een belangrijk component van de aandacht-analysetool. Het instrument maakt inzichtelijk hoe onderzoeken zijn opgebouwd en van welke gegevens gebruik zijn gemaakt. Andere onderzoekers kunnen zo voortbouwen op bestaande onderzoeken, of bepaalde gegevens aanpassen zonder het hele onderzoek te herhalen.

De aandacht-analysetool is interactief, wat de onderzoekers de mogelijkheid biedt om te 'spelen' met de onderzoeksgegevens, bijvoorbeeld door te kijken wat de invloed is op het onderzoek wanneer één variabele wordt veranderd. Daarnaast versterken de databestanden en onderzoeken met elkaar de omvang van de data en de mogelijkheden om snel, relatief eenvoudig een analyse op te stellen.

Zo is voor een onderzoek in opdracht van het ministerie van Economische Zaken een unieke dataset samengesteld, bestaande uit alle Europarlementariërs en commissies van het Europees Parlement. Deze dataset gaat terug tot 1979 en dankzij de aandacht-analysetool is in één oogopslag te zien hoe de Nederlandse Europarlementariërs zijn 'verdeeld' over de verschillende commissies van het Europees Parlement. Ook is per commissie te zien hoeveel Europarlementariërs uit alle lidstaten zitting hebben in deze commissie. Deze manier van onderzoek, het zogenaamde 'real time onderzoek' heeft de onderzoeker enorm veel tijd bespaard omdat hij de data dankzij de aandacht-analysetool op een eenvoudige manier kon analyseren en direct kon beginnen met het schrijven van zijn bevindingen.

Meer informatie via www.montesquieu-instituut.nl/carrousel

De Europese verkiezingsweegschaal

Daarnaast is de aandacht-analysetool ook gebruikt/getest in een onderzoek van de Universiteit Leiden, waarbij de Europarlementariërs van alle lidstaten in de periode 2004-2009 en 2009-2014 zijn geanalyseerd door te kijken naar de politieke functies van een Europarlementariër voorafgaand aan het lidmaatschap in het Europees Parlement. De resultaten zijn verwerkt in de aandacht-analysetool en biedt de onderzoekers de mogelijkheid om eenvoudig de verbanden tussen de verschillende lidstaten te zien. Dankzij de aandacht-analysetool kon de universiteit al vrij snel na de start van het onderzoek de eerste resultaten naar voren brengen tijdens een uitzending van het programma Nieuwsuur.

Meer informatie via www.montesquieu-instituut.nl/verkiezingsweegschaal

Het instrument wordt voor zover er middelen beschikbaar zijn momenteel verder ontwikkeld en uitgebreid.

3. Common European Constitutional Language (eurmir02)

Common European Constitutional Language (CECL), is een onderzoeksinstrument dat als een verhelderend instrumentarium moet dienen voor onderzoekers en professionals. Deze verheldering is wenselijk om binnen het almaar groeiende Europa spraakverwarring op het gebied van constitutionele begrippen te voorkomen. Immers, nu er zoveel verschillende culturen met elkaar een constructieve dialoog moeten kunnen aangaan is het nog maar de vraag wat we eigenlijk van elkaars parlementaire termen en gebruiken afweten. En als deze kennis er wel is, waarop is deze gebaseerd en is deze wel accuraat? Naast verheldering kan een dergelijk instrumentarium ook voor verrijking zorgen; door langs de wegen van de taal kennis te nemen van elkaars parlementaire gebruiken kunnen de Europese lidstaten profiteren van bewezen 'best practices and failures'. PDC heeft in 2011 een stap gezet in het ontsluiten van de begrippenlijst via het MI-kennisnetwerk. De volgende stappen in 2012 en 2013 zijn minder compleet geweest dan voorzien in 2011. Het streven om de begrippenlijst volledig toegankelijk te laten worden is hiermee niet verdwenen, echter zijn er gezien de financiële ontwikkelingen geen mogelijkheden meer om hier mensen en middelen voor in te zetten.

4. Kennisuitwisseling over de Nederlandse/Europese politiek (eurmiv55)

Namens het Montesquieu Instituut treden met regelmaat partners en onderzoekers op in actualiteitenprogramma's of radio interviews om een toelichting te geven op actuele politieke onderwerpen. Ook verschijnen met enige regelmaat opinie stukken van fellows en andere betrokken in de landelijke dagbladen. Ook worden er vanuit studenten verenigingen verzoeken ingediend bij het instituut om korte presentaties of lezingen te geven over actuele (Europees) politieke onderwerpen. In het kader van de Europese Verkiezingen zijn er een aantal workshops georganiseerd waarbij met behulp van de website EuropaNu.nl korte lezingen werden verzorgd onder de vlag van het instituut.

2. Ontwikkeling Parlementaire en Europese Monitor

Onder de paraplu van het Montesquieu Instituut wordt door PDC en het ANP de Parlementaire én Europese Monitor ontwikkeld waarmee bedrijven en belangenorganisaties trefzeker kunnen inspelen op kansen en bedreigingen van op handen zijnde nationale en Europese regelgeving.

De Parlementaire monitor ontsluit het nationale proces van wet- en regelgeving en bevat onder meer alledoor het parlement in behandeling genomen (wetgevings)dossiers en de daarbij verschenen Kamerstukken, zoals brieven, handelingen, moties en Kamervragen. Bovendien geeft de Monitor aan wanneer en bij wie deze dossiers en Kamerstukken op de agenda staan en wat de actuele stand van zaken is. Omdat veel nationale wet- en regelgeving vandaag de dag een oorsprong kent in Brussel, worden er verbanden gelegd met de Europese wetgevingsdossiers.

Besluitvormingsprocessen in de Europese Unie zijn in toenemende mate van belang voor het nationale proces van wet- en regelgeving. De Europese monitor geeft de gebruiker inzicht in de Europese wetgevingstrajecten. De Monitor bevat alle Europese wetgevende dossiers, de belangrijkste adviezen en rapporten van de Europese instellingen en geeft zelfs een inkijk in welke wetsvoorstellen er aan komen.

Net als in de Parlementaire Monitor wordt aangegeven wanneer en bij wie de wetgevingsdossiers op de agenda staan en wat de actuele stand van zaken is. De samenwerking met het ANP, en het achterliggende verdienmodel, maakt het mogelijk de monitor uit te breiden met actueel Europees nieuws.

Ook in 2014 wordt dit instrumentarium verder ontwikkeld en onderhouden door PDC.

5. Overige valorisatie

1. Montesquieu website (eurmiv08)

In het voorjaar van 2013 is de lay-out van de site aangepast aan de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van webarchitectuur en vormgeving. In 2014 zijn er geen verdere uitbreidingen en technische aanpassingen gedaan aan de website.

Wel is de site door PDC aangevuld en heeft het de functie van kennisuitwisselingsnetwerk behouden. Gezien de financiële ontwikkelingen waren er geen middelen beschikbaar om op het gebied van web architectuur aanpassingen te realiseren.

2. MI-nieuwsbrieven (eurmiv02/eurmiv60)

Sinds 2008 is er onder redactie van het Parlementair Documentatie Centrum een tiental MI-nieuwsbrieven verschenen. *'de Hofvijver'* gaat in op de actualiteit en koppelt maandelijks onderzoek en achtergrondinformatie, van het MI en partners, aan actuele onderwerpen.

De Hofvijver nieuwsbrief wordt verluchtigd met aardige wetenswaardigheden, citaten en toepasselijke historische cartoons. Hoofdredactie bestaat uit Jan Schinkelshoek en Careljan Mansveld. Het bereik van de nieuwsbrief is het afgelopen jaar opnieuw toegenomen, zo ontvangen inmiddels bijna 4000 personen maandelijks de nieuwsbrief. Het bereik groeit iedere maand en wordt ook op en via social media (met name Twitter) goed verspreid. Tevens worden artikelen ook vaker opgepakt door de landelijke media.

Alle nieuwsbrieven zijn terug te lezen via www.dehofvijver.com (een pagina binnen de MI site)

3. EuParl.net (eurmiv09)

Onderhoud van de website van het European Information and Research Network on Parliamentary History, waarvan het MI een van de partners is, wordt sinds de zomer van 2008 onder verantwoordelijkheid/redactie van het Parlementair Documentatie Centrum verzorgd. In 2014 is het beheer van de website en het versturen van nieuwsbrieven overgenomen door de EUparl. Coördinator, verbonden aan het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis. Wel heeft PDC nog een 2 tal nieuwsbrieven verstuurd.

4. Montesquieu paper-serie (eurmiv12)

Sinds 2008 publiceert het MI online onderzoekspapers waarin aan het Instituut gelieerde onderzoekers vanuit verschillende disciplines hun licht laten schijnen op al dan niet actuele Europese vraagstukken.

In 2013 is er een verdieping aangebracht door ook Policy Papers onder de paraplu van deze reeks uit te geven die ingaan op de actualiteit. Middels een persbericht wordt aandacht besteed aan een nieuw policy paper en ook bij relevante activiteiten kan deze worden uitgedeeld aan het aanwezige publiek.

In 2014 zijn er een tweetal nieuwe policy papers verschenen:

1. Gerrit Voerman en Simon Otjes, *Hoe sterkere europartijen kunnen bijdragen aan de Europese representatieve democratie*

Nationale lidpartijen kunnen zowel op direct als indirecte wijze de positie van de europartij versterken. Op direct wijze door een deel van hun autonomie op Europees terrein over te dragen aan de europartij; en anderzijds via de indirecte weg, door veranderingen na te streven van de institutionele context waarbinnen de europartijen functioneren.

2. Sascha Hardt, *The Case against the Introduction of 'Political Immunity' in the Netherlands*

Het uitbreiden van de parlementaire immuniteit in Nederland naar een bredere 'politieke immuniteit' dient te worden vermeden. Een absolute vrijheid van meningsuiting voor parlementariërs zou andere grondrechten schaden.

Alle papers zijn digitaal ontsloten via de Montesquieu website en beschikbaar via:

http://www.montesquieu-instituut.nl/montesquieu_papers

5. Columns & analyses op de MI-site (eurmiv05)

In de zomer van 2008 is er gestart met de columns en analyses van diverse deskundigen over verschillende actuele MI-gerelateerde onderwerpen. Inmiddels zijn er 167 bijdragen online verschenen.

Voor het Montesquieu Instituut volgt correspondent dr. Jan Werts in Brussel de ontwikkelingen van de Europese Raad van dichtbij, en brengt hij met zijn uitgebreide analyses de juiste informatie tijdig en hanteerbaar onder de aandacht van de geïnteresseerde ambtenaar, bestuurder, politicus, wetenschapper, journalist, student én belangstellende burger.

Daarnaast worden er afwisselend columns geschreven door de partners van het MI, fellows en andere ervaringsdeskundigen die inspelen op de actualiteit en daar in een kernachtig verhaal hun licht op laten schijnen.

De columns en analyses worden verspreid via de website en social media en zijn daarmee van zeer grote waarde voor de zichtbaarheid van het instituut.

De verzameling van columns & analyses is beschikbaar via: <http://www.montesquieu-instituut.nl/analyses>

2. Montesquieu reeks (eurmiv72)

In 2012 is het Montesquieu Instituut gestart met het uitgeven van publicaties onder de zogenaamde Montesquieu Reeks. Het streven is om een aantal maal per jaar een bundel te laten verschijnen op basis van input vanuit de verschillende MI partners die inspeelt op de actualiteit. De bundel wordt vervolgens tijdig en hanteerbaar onder de aandacht gebracht door middel van een debat of symposium en wordt aangeboden aan alle zittende Eerste en Tweede Kamerleden.

In 2014 is de bundel 'Halverwege' verschenen. Wikkend en wegend heeft het Montesquieu Instituut een tussenbalans opgemaakt van het tweede kabinet onder leiding van premier Mark Rutte. Deze bundel is tot stand gekomen onder eindredactie van Gerrit Voerman. De tussenbalans cirkelt om vragen als: Hoe bijzonder was het kabinet? Hoe heeft zich de eerste twee jaar staande gehouden? En hoe zal het verder gaan? Auteurs zijn Joop van den Berg, Peter Bootsma, Bert van den Braak, Aalt Willem Heringa, Tom Louwerse, Simon Otjes en Gerrit Voerman.

De bundel is goed ontvangen in de landelijke media en doordat er ook een symposium en debat (zie 3.14 en 3.17) en werden georganiseerd heeft het Montesquieu Instituut hier veel zichtbaarheid door gekregen.

3. Samenwerking met Haagsch College in Nieuwspoord (eurmip12)

In het najaar van 2013 is een samenwerking opgezet tussen de initiatiefnemers van het Haagsch College in Nieuwspoord en het Montesquieu Instituut. In 2014 is deze samenwerking verder ontwikkeld en uitgebreid. De doelgroep van deze betaalde collegereeks, georganiseerd door het Haagsch College, zijn de young professionals in Den Haag en omgeving die na werktijd hun kennis willen bijspijkeren. Het Montesquieu Instituut levert hieraan een bijdrage door deze activiteiten te publiceren via de Montesquieu website. Daarnaast levert het instituut een inhoudelijke bijdrage aan het college middels een zogenaamd 'factsheet': een speciale pagina op de Montesquieu site met meer achtergrond informatie over het thema en verdiepende links naar andere sites en relevante informatie. Tevens wordt het factsheet ook uitgebracht als een papieren versie die wordt uitgereikt aan de ca. 100 deelnemers per bijeenkomst.

Een overzicht van alle colleges en factsheets is beschikbaar via: www.montesquieu-instituut.nl/haagschcollege

4. Samenwerking Clingendael

In het voorjaar van 2012 zijn het MI en het Clingendael gaan samenwerken. De samenwerking heeft zich ook in 2014 verder ontwikkeld en richt zich vooralsnog op het gezamenlijk organiseren van evenementen. Zo is er naar aanleiding van de Europese Verkiezingen in 2014 een Engelstalig debat georganiseerd in de Campus Den Haag waar ruim 170 deelnemers op af kwamen. Vooralsnog richt de samenwerking zich vooral op het versterken van elkaar activiteiten.

6. Organisatie en staf

In 2014 waren behalve de 15 fellows in totaal ruim 70 personen (vanuit PDC, CPG, Campus, MI Maastricht en het DNPP) betrokken bij de verschillende activiteiten onder de paraplu van het MI.

6.1 Fellows

1. Facilitering fellowship Arco Timmermans

Per januari 2014 is voormalig onderzoeksdirecteur verbonden als fellow aan het Montesquieu Instituut. Sinds 1 september 2013 bijzonder hoogleraar Public Affairs aan de Universiteit Leiden. Sinds 2009 was hij onderzoeksdirecteur van het Montesquieu Instituut en daarvoor was hij universitair docent bestuurswetenschappen in Delft, Enschede en Leiden. Hij is nauw betrokken bij het grootschalige internationale onderzoek naar de Politiek van de Aandacht.

2. Facilitering fellowship Wytze van der Woude

Per november 2014 is Wytze van der Woude verbonden aan het Montesquieu Instituut als fellow. Hij was in de periode 2009-2014 ook verbonden aan het instituut als onderzoeker van de Universiteit Maastricht. Van der Woude is universitair docent staats- en bestuursrecht aan de Universiteit Utrecht. Eerder was hij onder meer werkzaam bij de universiteit in Curaçao, op het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en bij de Universiteit Maastricht. Hij promoveerde in 2011 op een proefschrift over financiële controle in het gemeenterecht.

Per januari 2015 is het fellowship van voormalig MI onderzoekster Petya Alexandrova gestart.